

Маріупольський
університет

ПРОГРАМА

співбесіди на 2026 рік

зі спеціальності В9/032 «Історія та археологія» ОС Бакалавр, зі спеціальності В9 «Історія та археологія» ОС Магістр (для осіб, які переводяться або поновлюються)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ПРОГРАМА

співбесіди зі спеціальності В9/032 «Історія та археологія» ОС Бакалавр,

зі спеціальності В9 «Історія та археологія» ОС Магістр

(для осіб, які переводяться або поновлюються)

Затверджено:

**на засіданні Вченої ради МДУ
протокол № 11 від 17.04.2026 р.**

Київ, 2026

Програма співбесіди зі спеціальності В9/032 «Історія та археологія» ОС Бакалавр, зі спеціальності В9 «Історія та археологія» ОС Магістр (для осіб, які переводяться або поновлюються). Київ : МДУ, 2026. 12 с.

Укладачі: Романцов В. М., д.і.н., професор, завідувач кафедри історії та археології, Арабаджи С. С., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології, Волониць В. С., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології, Коробка В. М., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології, Новікова С. В., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології, Шипік Н. Ф., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології.

.

Рецензенти:

Балабанов К. В., д.політ.н., професор кафедри ПМВ

Сабадаш Ю.С., доктор культурології, професор кафедри культурології.

.

Програма затверджена на засіданні кафедри історії та археології

Протокол № 8 від 17.03.2026 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Блок питань для студентів, що переводяться або поновлюються на II-III курс спеціальності В9/032 «Історія та археологія» ОС Бакалавр.....	5
Блок питань для студентів, що переводяться або поновлюються на IV курс спеціальності 032 «Історія та археологія» ОС Бакалавр.....	7
Блок питань для студентів, що переводяться або поновлюються на спеціальність В9 «Історія та археологія» ОС «Магістр».....	9
Критерії оцінювання відповідей.....	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Переведення, поновлення здобувачів на 2-4 курси та ОС «Магістр» зі спеціальності 032 «Історія та археологія» відбувається за співбесідою із використанням інформаційно-комунікаційних технологій Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram, Google Meet тощо. Під час співбесіди ставиться три запитання.

При переведенні або поновленні студентів на 2-4 курси ОС Бакалавр та ОС «Магістр» зі спеціальності В9/032 «Історія та археологія» вони проходять співбесіду. Під час співбесіди ставиться три запитання.

В програму співбесіди для студентів, що переводяться або поновлюються на II - III курс спеціальності 032, В9 «Історія та археологія», включено питання з курсів «Давня та середньовічна історія України», «Історія українського суспільства нового часу», «Історія стародавньої Греції та Риму», «Історія середніх віків та раннього нового часу», які є нормативними дисциплінами циклів професійної підготовки.

В програму співбесіди для студентів, що переводяться або поновлюються на IV курс спеціальності 032, В9 «Історія та археологія», включено питання з курсів «Новітня історія України», «Соціальна історія країн Європи та Північної Америки нового часу», які є нормативними дисциплінами циклів професійної підготовки.

В програму співбесіди для студентів, що переводяться або поновлюються на ОС «Магістр», включено питання з курсу «Історія історичної науки».

**БЛОК ПИТАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЩО ПЕРЕВОДЯТЬСЯ АБО ПОНОВЛЮЮТЬСЯ
НА II-III КУРС СПЕЦІАЛЬНОСТІ В9/032 ІСТОРІЯ АРХЕОЛОГІЯ ОС «БАКАЛАВР»**

1. Пам'ятки трипільської культури на території України.
2. Загальна характеристика раннього залізного віку України. Скіфи.
3. Давньогрецькі міста-держави на території Північного Причорномор'я та Криму.
4. Давні східні слов'яни.
5. Утворення держави Київська Русь. Характеристика Київської держави.
6. Хрещення Русі.
7. Володимир Святий: історичний портрет.
8. Володимир Мономах.
9. Політична роздробленість Русі.
10. Монгольська навала.
11. Галицько-Волинська держава у XIII – першій половині XIV ст.
12. Данило Галицький: історичний портрет.
13. Становлення українського козацтва (XV-XVI ст.).
14. Проблема заснування Запорозької Січі.
15. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.: причини, етапи та наслідки.
16. Б. Хмельницький – засновник Української козацької держави.
17. Постаті гетьманів І. Мазепи П. Орлика в українській історії.
18. Кирило-Мефодіївське товариство.
19. Громади в українському національному русі другої половини XIX ст.
20. Т. Шевченко і українське національне відродження.
21. М. Грушевський – видатний український вчений, громадсько-політичний та державний діяч.
22. Західноукраїнські землі під владою Австро-Угорської монархії у XIX – на початку XX ст. Руська трійця, народовці та москвофіли. Просвіти.
23. Афінська демократія.
24. Спартанська олігархічна держава.
25. Греко-персидські війни.
26. Імперія Александра Македонського та її розпад.
27. Елліністичні держави
28. Стародавній Рим: періодизація, політичний та суспільно-економічний розвиток.
29. Становлення Римської республіки та її устрій.
30. Завоювання Римом Італії.
31. Юлій Цезар: історичний портрет.
32. Криза Римської республіки.
33. Принципат Августа.
34. Візантійська імперія 5-9 ст.
35. Виникнення феодалізму в Західній Європі. Його характеристика.
36. Католицька церква в Західній Європі у середні віки.
37. Реформація та Контрреформація в країнах Західної Європи.
38. Хрестові походи.
39. Турецькі завоювання XV – XVI ст. Створення Османської імперії.
40. Утворення Московської держави (XIV – XVI ст.).

Список рекомендованої літератури

1. Гончарук П. С. Г 65 Історія України з найдавніших часів до початку XX століття. Навч. пос. 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 528 с.
2. Балух В. Історія античної цивілізації. В 3-х томах. Т 1. Стародавня Греція. К., 2016. 656 с.
3. Балух В. Історія античної цивілізації. В 3-х томах. Т 2. Стародавній Рим. К., 2016. 670 с.
4. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків: У 2-х т. – Т. 1. Раннє Середньовіччя: курс лекцій. – Чернівці: ТОВ “Видавництво “Наші книги”, 2009. – 496 с.
5. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків: У 2-х т. – Т. 2. . Високе і пізнє Середньовіччя: курс лекцій. – Чернівці: ТОВ “Видавництво “Наші книги”, 2010. – 616 с.
6. Войтович Л., Козак Н., Овсінський Ю., Чорний М. Medium aevum; Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів / За ред. Л. В. Войтовича. – Львів: Тріада Плюс, 2010. – 502 с.
7. Герст Дж. Найкоротша історія Європи. К., 2021. 232 с.
8. Історія Стародавнього Риму : підручник. для студ. спец. 014.03 Середня освіта (Історія) / О. М. Петrenchко ; ДДПУ ім. І. Франка. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. – 576 с.
9. Литвин В.М. Історія України (у 3-х томах). - Т.1. З найдавніших часів до кінця XVIII ст. - К.: Видав. дім. «Альтернативи», 2003.
10. Плохій С. Брама Європи / Сергій Плохій ; пер. з англ. Романа Клочка. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 496 с.
11. Стрижак В. М., Мітягін В. Ю. УСЕ. Всесвітня історія: Навчально-довідковий посібник. К., 2007. 672 с.
12. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України.- К.: Критика, 2009. – 584 с.

**БЛОК ПИТАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЩО ПЕРЕВОДЯТЬСЯ АБО ПОНОВЛЮЮТЬСЯ
НА IV КУРС СПЕЦІАЛЬНОСТІ 032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ ОС «БАКАЛАВР»**

1. Українська революція 1917-1921 рр. Завдання, характеристика основних періодів та наслідки.
2. Українська Народна Республіка листопад 1917 – квітень 1918 рр.
3. Українська держава гетьмана П. Скоропадського.
4. Західноукраїнська народна республікою.
5. Постаті С. Петлюри, П. Скоропадського, Н. Махна.
6. «Розстріляне відродження».
7. Сталінський тоталітарний режим в Україні (кінець 20-х – 30-і рр. XX ст.).
8. Голодомор 1932-1933 рр.
9. Пакт Молотова-Ріббентропа - змова сталінського та гітлерівського режимів.
10. Україна в агресивних планах радянського та нацистського диктаторів на початку Другої світової війни.
11. Початок німецько-радянської війни: нищення України.
12. Політична діяльність ОУН (Б) та ОУН (М) в 1943-1945 рр.
13. Боротьба УПА в Україні в роки Другої світової війни.
14. Наступальні операції РСЧА. Вигнання з території України нацистських окупантів у 1943-1944 рр.
15. Наслідки Другої світової війни для України.
16. Суверенізація УРСР. Народження незалежної Української держави (1990-1991 рр.).
17. Становлення незалежної Української держави, її внутрішня та зовнішня політика (1992 – 2021 рр.)
18. Революція гідності.
19. Російсько-українська війна (2014-2021 рр.).
20. Революція в Англії 1640 – 1660-і рр.: передумови, основні етапи, історичне значення.
21. «Славна» революція.
22. Промисловий переворот в Англії у 18 ст.
23. Французький абсолютизм 17 ст.
24. Криза французького абсолютизму у 18 ст.
25. Просвітництво.
26. Велика Французька революція: передумови, основні етапи, історичне значення.
27. Війна за незалежність англійських колоній в Північній Америці. Створення США.
28. Наполеонівські війни.
29. Віденський конгрес 1814-1815 рр.
30. Чартистський рух в Англії.
31. Революція 1848-1849 рр. у Франції.
32. Революція 1848-1849 рр. в Австрійській імперії.
33. Створення Германської імперії.
34. Об'єднання Італії.
35. Аболіціонізм у США.
36. Громадянська війна у США.
37. Суспільна модернізація другої пол. 19 ст. у США.
38. Перша світова війна: причини, основні періоди, наслідки.

Список рекомендованої літератури

1. Аркуша О. Г., Кондратюк К. К., Мудрий М. М., Сухий О.М. Час народів. Історія України XIX століття: Навчальний посібник / За заг. ред. М. М. Мудрого. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. - 408 с.: іл.
2. Баран З.А. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.) / З.А.Баран, С.П.Качараба, Р.Б.Сіромський, Б.П.Чума: навчальний посібник. – К.: Знання, 2015. – 533 с.
3. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник / В.Ф.Верстюк, О.М. Дзюба, В.Ф.Репринцев. – Вид. друге, доповнене, доопрацьоване. – К.: Наук. думка, 2005. – 718 с.
4. Герст Дж. Найкоротша історія Європи. К., 2021. 232 с.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX – XX ст. – Навч. Науково-популярне видання. – К.: Преса України, 2019. – 656 с.
6. Довідник з історії України / І.З.Підкова, Р.М.Шуст. - К.: Генеза, 2002. – 1136 с.
7. Донік О.М. Україна в складі двох імперій (Остання чверть XVIII – перша половина XIX ст.). – К.: Кріон, 2011. – 248 с.
8. Донік О.М. Україна у переддень та в добу ліберальних реформ 1860 – 1870-х років. – К.: Кріон, 2012. – 240 с.
9. Стрижак В. М., Мітягін В. Ю. УСЕ. Всесвітня історія: Навчально-довідковий посібник. К., 2007. 672 с.

БЛОК ПИТАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЩО ПЕРЕВОДЯТЬСЯ АБО ПОНОВЛЮЮТЬСЯ НА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ В9 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ ОС «МАГІСТР»

1. Зародження історичних знань у Давній Греції. Геродот – батько європейської історії.
2. «Прагматична історіографія». Розкрити сутність.
3. Лукіан Самосатський – засновник методології історіописання.
4. Жанр всесвітньої історії в античній історіографії.
5. Біографічний жанр в античній історіографії.
6. Корнелій Тацит – історик раньоімперського Риму.
7. Християнська концепція історії. Провіденціалізм. Розкрити сутність.
8. Середньовічна історична думка VI – VIII ст. Каролінгський ренесанс.
9. Західноєвропейська історіографія у XII – XIV ст.
10. Секуляризація історичної свідомості в гуманістичній історіографії. Напрямки гуманістичної історіографії.
11. Раціоналізм XVII ст. та його вплив на історичну думку.
12. Антикартезіанська історіографія.
13. «Філософська історія» епохи Просвітництва. Теорії прогресу та історичних циклів доби Просвітництва. «Філософська історія» доби Просвітництва.
14. Наукові здобутки німецьких вчених – збирачі та публікатори історичних джерел (Г.-З. Байєр, Г.-Ф. Міллер, А.-Л. Шльоцер).
15. Українське історичне письменство 30 – 90 рр. XVIII ст. – перші спроби документалізації української історії.
16. Романтичне трактування історії у Великій Британії.
17. Німецька романтична історіографія.
18. Французький консервативний та ліберальний Романтизм.
19. Поширення романтичного історіописання у Центрально-Східній Європі та серед українських істориків.
20. Позитивізм і наукова історія. Витоки, розробка і пропаганда позитивістських концепцій історичного розвитку людства.
21. Дискусії про предмет і статус історії наприкінці XIX – на початку XX ст. Критичний метод і розуміння принципів наукового дослідження у XIX – на початку XX ст.

Список рекомендованої літератури

1. Голиш Г.М. Історія історичної науки від найдавніших часів до кінця XIX століття: підручник / Г. М. Голиш. – Черкаси : Вертикаль, 2015. - 260 с.
2. Зашкільняк Л. Методологія історії: від давнини до сучасності. – Львів: Вид-тво ЛНУ ім. І.Я. Франка, 1999. – 228 с.
3. [Історія історичної науки. Навчальний посібник / Укл. Ю. Коробка. – Маріуполь, 2016. – 294 с.](#)
4. Калакура Я.С. Українська історіографія: Курс лекцій / Я.С. Калакура. – К.: Генеза, 2012. – 512 с.
5. Колесник І.І. Українська історіографія XVIII – початок XX ст. / І.І. Колесник. – К.: Генеза, 2000. – 254 с.
6. Колесник І.І. Українська історіографія XVIII – початок XX ст. / І.І. Колесник. – К.: Генеза, 2000. – 254 с.
7. Колінгвуд Р.Дж. Ідея історії: [Електронний ресурс] / Робін Дж. Колінгвуд. – К., 1996. – Доступний з: <http://litopys.org.ua/colin/colin.htm>
8. Коцур В.П. Історіографія історії України: Курс лекцій: Навчальний посібник / В.П. Коцур, А.П. Коцур. – Чернівці, 1999. – 520 с.

9. Крип'якевич І. Історія Русів: [Електронний ресурс] / І. Крип'якевич // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. – Львів, 2001. – Доступно з: <http://izbornyk.org.ua/rizne/kryp3.htm>
10. Пікалов В.Г. Історіографія як наукознавча дисципліна / В.Г. Пікалов, С.І. Посохов // Історична наука на порозі ХХІ століття: підсумки та перспективи. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Харків, 15 – 17 листопада 1995 р.) – Харків: Авеста, 1995. – С. 72 – 76. – Доступно з: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/401/1/PosohovPikalov.pdf>
11. Репина Л.П. История исторического знания: Пособие для вузов / [Л.П. Репина, В.В. Зверева, М.Ю. Парамонова]. – М.: Дрофа, 2004. – 288 с. Шапиро А.Л. Историография с древнейших времен до 1917 года / А.Л. Шапиро. – М.: Изд-во «Культура», 1993. – 766 с.
12. [Українська історіографія IX – XIX ст. Навчальний посібник / Укл. Ю. Коробка. – Маріуполь, 2020. – 164 с.](#)
13. Яковенко Н. Вступ до історії / Н. Яковенко. – К.: Критика, 2007. – 376 с.
14. Ясь О.В. Історіографія, як термін, поняття та дисципліна / О.В. Ясь // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й: [Електронний ресурс]. – Доступно з. – http://www.history.org.ua/?termin=Istoriografija_termin

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінювання вступного випробування здійснюється за 200-бальною шкалою (від 0 до 200 балів). Мінімальна кількість балів – 0. Максимальна кількість балів – 200. Прохідний бал – 100.

Відповідь студента зараховується в наступних випадках:

- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки.
- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки.
- Частина питань розкрито не в повному обсязі, зроблені незначні помилки.

За результатами співбесіди відповідь студента не зараховується, якщо більша частина теоретичних питань не була висвітлена або всі питання повністю не розкриті.

«незараховано»	0 – 99	0 – 99	Вступник розрізняє об'єкти вивчення. Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Вступник відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
«зараховано»	100 – 139	100-109	Вступник здатний до часткового відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію.
		110-119	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять,
		120-129	Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, може сформулювати правила, визначення, поняття. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена.
		130-139	Вступник відтворює навчальний матеріал, може сформулювати правила, визначення, поняття. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
	140 – 179	140-149	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
		150-159	Знання вступника є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами,
		160-169	Вступник достатньо володіє вивченим матеріалом, може робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і містить певні неточності.
		170-179	Вступник добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях,

			вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
	180 – 200	180-189	Вступник має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
		190-194	Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
		195-200	Вступник має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Вміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.